

Okruhy ke SZZ pro studenty bakalářského studia oboru Sociální pedagogika - kombinované studium

SZZ sestává z dílčích disciplín:

1) Sociální pedagogika

- a) **Obecné otázky pedagogiky**
- b) **Obecné otázky a metodologie sociální pedagogiky**
- c) **Aplikované otázky sociální pedagogiky**

2) Základy práva

3) Aplikovaná psychologie

4) Obhajoba bakalářské práce

Student si vylosuje tři otázky ze sociální pedagogiky, přičemž vybírá vždy po jedné otázce z kategorie a), b) a c) a po jedné otázce z ostatních předmětů. Na obhajobu BP se student připraví podle dané struktury.

Ke každé otázce si student připraví množství praktických příkladů, nebo předloží příslušné práce ze svého portfolia, které nastřádal během celého studia.

1) SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

a) Obecné otázky pedagogiky

1. Charakteristika výchovy (znaky, smysl, koncepce, představitelé)
2. Pedagogika jako věda, její struktura, členění pedagogických disciplín, vědy pomocné a hraniční.
3. Charakteristika základních pedagogických kategorií: cíl (klasifikace, definování, Bloomova taxonomie, chyby při vymezování, příklady)
4. Charakteristika základních pedagogických kategorií: didaktické prostředky (definice, využití ve výchově, problémy v edukaci, příklady)
5. Charakteristika základních pedagogických kategorií: podmínky výchovy a vzdělávání (vymezení pojmu, klasifikace, problémy v edukaci, příklady)
6. Charakteristika základních pedagogických kategorií: organizační formy výuky (vymezení pojmu, klasifikace, problémy v edukaci, příklady)
7. Charakteristika základních pedagogických kategorií: didaktické principy (vymezení pojmu, klasifikace, problémy v edukaci, příklady)
8. Didaktické teorie učení a soudobé teorie vzdělávání (vymezení, příklady, porovnání)
9. Problém kázně a svobody ve výchově (vybrané koncepce, hodnoty): Představitelé a jejich názory: např. Rousseau, Locke, Tolstoj, Herbart.
10. Charakteristika koncepce činnosti vybraného sociálního pedagoga: např. Pitter, Bakule, Makarenko, Neill, Korczak, Pestalozzi, Basedow.
11. Filosofické a pedagogické myšlenky, pansofické snahy, analýza spisů Jana Amose Komenského.
12. Podstata hnutí nové výchovy a reformní pedagogiky, obecná charakteristika, hlavní směry: pragmatická pedagogika, daltonský plán, waldorfské školy, montessoriovské školy, jenský plán. Představitelé: John Dewey, Rudolf Steiner, Maria Montessori,

Peter Petersen, Célestin Freinet, význam.

13. Kurikulum v mezinárodním pohledu, trendy, problémy, perspektivy vzdělávání. Funkce, obsah, struktura vzdělávacích normotvorných dokumentů (standards, vzdělávací program (RVP, ŠVP), učební plán, osnovy, učebnice, Bílá kniha).
14. Učitel. Pedagogické a organizační kompetence učitele. Charakteristiky učitelské profese (typologie, pedagogická způsobilost, syndrom vyhasínání). Vzdělávání učitelů. Příprava učitele na výuku. Vztah učitel - žák jako vztah subjektů vzdělávání.
15. Žák jako subjekt a objekt edukace, podmíněnost genetická, kulturní, sociální, kognitivní, afektivní. Učební styly žáků. Školní ne/úspěch žáka, selhání, školní prospěch, školní zdatnost žáka. Didaktické testy.
16. Škola jako součást společnosti. Škola jako organizace a pospolitost. Škola jako výchovná, kulturní a sociální instituce. Transformace české školy po r. 1989 (charakteristika změn české školské soustavy).
17. Sociologie výchovy. Charakteristika pojmů: referenční skupina, sociální mobilita, sociální stratifikace, sociální role, status, sociální síť, sociální stát, sociometrie. Charakteristika vybraných teorií a přístupů: teorie sociální interakce, teorie identity, teorie konfliktu. Sociální darwinismus.
18. Postmoderní společnost a její odraz ve výchově, globalizace, mediální svět a výchova.
19. Sociální a pedagogická antropologie, vymezení pojmu, hraniční disciplíny. Směry a školy (antropologie: evolucionistická, difuzionistická, funkcionalistická, strukturální, konfiguracionismus). Charakteristika kultury a procesu enkulturace v prostředí současné školy.
20. Vzdělání a sociální spravedlnost. Rovný přístup ke vzdělání. Vzdělanostní znevýhodnění vlivem socioekonomického prostředí. Sociální, jazyková a kognitivní determinovanost vzdělávání (Jensenova teorie deficitu, Bernsteinova teorie determinovanosti, Bloomova teorie kognitivních determinant, teorie kulturního kapitálu - Bourdier).

b) Obecné otázky a metodologie sociální pedagogiky

- 1) Sociální pedagogika jako vědní disciplína, její vztah k příbuzným a participujícím oborům (sociální práce, sociální a kulturní antropologie, sociální politika, sociální psychologie apod.). Vymezení sociální pedagogiky v současnosti (např. v ČR, SRN, Polsku, na Slovensku), aktuální oblasti jejího zájmu.
- 2) Historické aspekty vzniku a rozvoje sociální pedagogiky (např. J. J. Pestalozzi, G. A. Lindner, P. Natorp). Kořeny sociální pedagogiky v historických koncepcích dějin a významných představitelů, výchovné koncepce D. Bosca, A. S. Makarenka, E. T. Setona, R. Baden-Powela, J. Foglara apod. (*Předpokládá se znalost minimálně tří děl výše uvedených autorů a jejich filozoficko-pedagogický rozbor.*)
- 3) Vztah sociální pedagogiky a sociální práce (situace u nás, na Slovensku, v Polsku, SRN, tzv. anglosaské pojetí). Cíle, metody a prostředky sociální pedagogiky, její význam pro rozvoj pedagogické teorie a edukační praxe.
- 4) Pojetí a funkce výchovy (edukace) v životě člověka a ve společnosti (biologická a společenská determinace výchovy, vztah socializace a výchovy, průběh a obsah socializace, sociální role, historické proměny sociálních rolí, současné požadavky na výchovu pro plnění sociálních rolí, teorie sociálního vyloučení apod.).
- 5) Základní rysy soudobé edukace a její globální, environmentální, teritoriální a lokální dimenze. Vzájemný vztah výchovy a prostředí, typologie prostředí, tzv. přirozené

prostředí výchovy. *(Předpokládá se doložení vlivu prostředí na výchovu na základě studia primárních pramenů významných filozofů a pedagogů.)* Vztahy mezi základními faktory vývoje člověka (dispozice, materiální a sociální prostředí, výchova).

- 6) Profese (tzv. profesiogram) sociálního pedagoga. Vymezení jeho pracovních činností a kompetencí, přípravy a možnosti uplatnění. Pomáhající profese.
- 7) Výchova jako rozvoj základních kvalit osobnosti v profesi sociálního pedagoga. Výchova, vzdělávání, zájmové vzdělávání, edukace. Rozvoj a výchova jednotlivých kognitivních procesů (myšlení, vnímání, pozornosti, představitivosti a paměti), rozvoj nadání a tvořivosti, rozvoj charakterových vlastností člověka. *(Student si připraví konkrétní ukázkou výchovných činností zaměřených na rozvoj jedné ze složek osobnosti včetně metodického rozboru.)*
- 8) Životní styl a jeho utváření, kvalita života. Vymezení pojmů, faktory utvářející životní styl, struktura životního stylu, výchovné metody a principy, význam rodinného společenství při výchově ke zdravému způsobu života. *(Student doloží na konkrétní kasuistice, např. srovnání dvou výchovných rodinných modelů, příklady z praxe apod.)*
- 9) Definice, historie, metody a prostředky speciální pedagogiky, tendence vývoje. Ústavní péče, historie, funkce výchovných, speciálních výchovných a diagnostických ústavů, specifikum pedagogické práce, hledání východisek a možných alternativ. *(V čem spatřujete klady a zápory ústavní péče. Existuje podle vás jiná alternativa pro děti, které se ocitly bez rodinného zázemí?)*
- 10) Rodina jako primární socializační činitel, vymezení, funkce a poruchy funkcí v rodinném prostředí, charakteristika současné rodiny 21. století. *(Zamyslete se nad otázkou nenahraditelnosti rodiny, jaký je váš názor na často diskutovanou otázku výchovy dětí stejného pohlaví.)*
- 11) Náhradní rodinná péče, její historický vývoj, definice, rozdělení jednotlivých typů NRP, legislativní zázemí, aktuální problémy. *(Student na základě prostudované literatury či vlastní zkušenosti definuje nejčastější motivy přijetí dítěte do náhradní rodiny. Dokázali byste vy sami přijmout dítě z dětského domova do NRP?)*
- 12) Mládež jako specifická skupina, hodnotová orientace mládeže, subkultury mládeže. *(Pokuste se nastínit možnosti trávení volného času mládeže. Vytvořte přehled institucí se sociálně pedagogickou dimenzí, které nabízejí aktivní trávení volného času.)*
- 13) Penitenciární a postpenitenciární péče, alternativní tresty. *(Definujte jednotlivé kategorie věznic, v čem spočívá úloha sociálního pedagoga v těchto zařízeních, jaké činnosti byste zařadili do denního režimu odsouzených. Zaměřte svoji pozornost k resocializačním programům odsouzených.)*
- 14) Problematika bezdomovectví, příčiny, osobnost bezdomovce, sociální vztahy, somatická rizika, perspektivy a možnosti. *(Pokuste se navrhnout možnosti řešení vzniklé situace, vyjmenujte zařízení, které se problematikou pomoci bezdomovcům profesionálně zabývají.)*
- 15) Fenomén stáří a stárnutí, vícegenerační soužití, postavení seniorů ve společnosti, možnosti vzdělávání a trávení volného času seniorů ve městě a na vesnici. *(Specifikujte zařízení, ve kterých mohou senioři důstojně strávit podzim svého života (např. domovy důchodců, penziony, domy pokojného stáří, stacionáře, léčebny pro dlouhodobě nemocné, hospicové zařízení apod. Jaké je uplatnění sociálního pedagoga a sociálního pracovníka v těchto institucích?)*
- 16) Poznávání a výzkum pedagogických a sociálně pedagogických jevů. Srovnání s jinými

vědními obory, různá paradigmatata zkoumání (kvalitativní a kvantitativní). Informační zdroje odborné vědecké práce, typy pramenných a literárních zdrojů (bibliografie, recenze, rešerše, primární a sekundární prameny). *Zvolte předmět výzkumu z oblasti sociální pedagogiky a pokuste se ke stejnému sociálnímu jevu odůvodnit kvalitativní a kvantitativní přístup.*

- 17) Práce s odbornou literaturou a elektronickými dokumenty (typy citací, excerpta a konspekt, elektronické vyhledávací služby), prezentace výsledků výzkumných šetření a typografická úprava odborné a vědecké práce (měření pedagogických jevů, tabulace a grafické znázorňování). *Jaké jsou odlišnosti v prezentaci kvalitativních a kvantitativních dat? Jak můžeme popularizovat takové výsledky? Připravte si dva různé příklady.*
- 18) Metody vědy, cíle vědeckého zkoumání, věda a vědecké teorie, vědecká práce jako vytváření poznatků a jako cesta k objevům (metoda tradice, autority, apriori, vědy). *Ke každé z metod uveďte adekvátní příklad.*
- 19) Problémy a hypotézy, obecnost a specifická problémů a hypotéz (možnosti problémů a hypotéz, hodnoty a definice). Typy proměnných a pořizování výběru a náhodnost, princip znáhodňování (pojmy a konstrukty, konstitutivní a operacionální definice konstruktů a proměnných, závisle a nezávisle proměnné, aktivní a určené proměnné, intervenující proměnná). *Připravte se dvě hypotézy, na kterých srozumitelně popíšete jejich proměnné a další atributy (viz otázka).*
- 20) Výzkumné projekty, cíle, kontrola rozptylu, projekty „nedostatečné“ a projekty „dobré“ (cíle výzkumného projektu, výzkumný projekt jako kontrola rozptylu, maximalizace experimentálního a minimalizace chybového rozptylu, kontrola vnějších proměnných, základní charakteristika „dobrých a nedostatečných“ projektů). *Připravte si výzkumný design (grafické zobrazení) určitého projektu. Využijte buď publikované výzkumy z odborné literatury nebo design své BP.*
- 21) Typy výzkumů (Ex post facto výzkum, laboratorní a přirozený experiment, orientační a akční výzkum), základní rozdíly v jednotlivých typech, výhody a nevýhody, základy měření, reliabilita a validita (definice měření, úroveň měření a škálování, definice a teorie reliability, typy validity). *Uveďte praktické příklady validity a reliability didaktického testu.*
- 22) Vybrané metody kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Pozorování (kvalitativní a kvantitativní) jako výzkumná metoda, jeho struktura a možnosti poznání (dlouhodobé x krátkodobé, introspekce a extrospekce, přímé a nepřímé, standardizované a nestandardizované). *Uveďte jeden příklad reálného (z odborné literatury) kvalitativního a jeden kvantitativního výzkumu. Pokuste se o komparaci výstupů obou výzkumů.*
- 23) Rating a jeho užití v pedagogickém výzkumu. Definice, kategoriální, numerická, posuzovací, grafická a kumulativní škála. Praktická konstrukce položek různého typu. Dotazník (anketa) - druhy položek a jejich konstrukce, Likertova škála a škálové položky v dotaznících. Zásady konstrukce dotazníku (jasnost a srozumitelnost položek, jednoznačnost atd.). Kategorizace a systematizace získaných dat, třídění prvního, druhého a třetího stupně. Interpretace výsledků třídění.
- 24) Rozhovor, interviu, beseda z pohledu kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Druhy (výzkumný, diagnostický, psychoterapeutický). Formy rozhovoru (individuální, skupinový atd.). Výzkumná specifika rozhovorů.
- 25) Projektivní metody, obsahová analýza, sémantické metody, metody měření sociálních vztahů (např. SORAD a jiné). Pokuste se specifikovat výhody a nevýhody

projektivních metod a míru jejich použití ve výzkumu sociálně pedagogických jevů

- 26) Principy kvalitativního výzkumu, teoretická citlivost, postupy kódování (otevřené kódování, axiální kódování, selektivní kódování), proces v zakotvené teorii, pomocné postupy. *Připravte si stručnou reflexi seminární práce Co vyprávěl život. Jakou roli hrají příběhy ve výzkumu sociálně pedagogických jevů?*

c) Aplikované otázky sociální pedagogiky

1. Sociální patologie, deviace – definice, vymezení. Teorie sociálních deviací. Norma a řád ve společnosti. Sociálně patologické jevy a sociální kontrola. Vymezení patologické závislosti. *(Student prezentuje portfolium s vypracovanými praktickými úkoly k otázkám sociálních patologií.)*
2. Záškoláctví jako specifický jev ve školním prostředí. Vymezení, etiologie, klasifikace, náprava, prevence. Kompetence metodika prevence a výchovného poradce ve vztahu k sociálním patologiím; řešení sociálních problémů a vztahů ve školním prostředí. *(Student si k otázce připraví řešení modelového případu sociální patologie z pozice metodika prevence, popř. výchovného poradce na základní škole – vymezení problému, možné strategie řešení, zainteresovaní odborníci a instituce.)*
3. Agrese a šikana mezi dětmi. Vymezení, aktéři, etiologie, klasifikace, postup při řešení, prevence. Vliv prostředí na vznik šikany. Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování ve školských zařízeních. *(Student předloží vypracovaný návrh projektu primární prevence šikany pro realizaci ve vybraném odborném zařízení s vymezením konkrétní věkové skupiny a obhájí strategii /např. Charta třídy apod.).* Delikvence a kriminalita jako závažná forma sociální patologie. Vymezení, etiologie, klasifikace, náprava, prevence. Sociální důsledky pro dítě (mladistvého). *(Student prezentuje kazuistiku jedince s delikventními projevy chování – vymezení jevu, etiologie, negativní důsledky pro osobnost jedince, jeho rodinu, event. společnost, a nastíní možnost nápravy, řešení.)*
4. Drogy jako aktuální hrozba v životě jedince (dítěte). Analýza, prevence, náprava. Vývoj experimentování s návykovými látkami. Vymezení drogové závislosti a možnosti jejího vzniku u dětí. Pravidla, koncepce primární drogové prevence; protidrogová výchova. *(Student předloží vypracovaný projekt primární drogové prevence pro realizaci ve vybraném odborném zařízení s vymezením konkrétní věkové skupiny a obhájí jeho strategii.)*
5. Nástin dalších sociálně patologických jevů ohrožující jedince a společnost (poruchy chování, závislosti, bezdomovectví, prostituce, xenofobie, rasismus, suicidalita; extrémní hnutí, sekty a kulty, negativní vliv společnosti, masmédiá, globalizace). Sociální důsledky a jejich vliv na jedince i společnost. Možnosti řešení, sociální pomoci, předcházení. *(Student prezentuje kazuistiku vybraného jevu ve společnosti a jeho negativní důsledky pro osobnost jedince, rodiny, event. společnosti.)*
6. Patologie rodiny. Rodina jako příčina sociopatologického chování dítěte. Rozvodovost, násilí v rodině, týrání a zneužívání dětí, syndrom CAN. Vymezení, etiologie, možnosti pomoci, zainteresovaná poradenská pracoviště a další instituce. *(Prezentovat kazuistiku jedince s projevy sociopatologického chování, kde sehrála rodina a rodinné prostředí klíčovou roli z hlediska vzniku patologie.)*
7. Prevence, náprava, represe. Stupně prevence (primární, sekundární, terciární) a její systém v české společnosti. Primární prevence ve školách a zásady jejího provádění.

Minimální preventivní program. Ústavní a ochranná výchova. *(Student předloží vypracovaný projekt primární prevence z vymezených negativních společenských jevů pro realizaci ve vybraném odborném zařízení s vymezením konkrétní věkové skupiny a obhájí jeho strategii).*

8. Pedagog a jeho kompetence v oblasti sociálních patologií (učitel, vychovatel, pedagog volného času, výchovný poradce, metodik prevence, školní psycholog, pedagogický, popř. romský asistent aj.). *(Student vypracuje modelovou strategii řešení konkrétního sociálně patologického jevu s jasným vymezením role sociálního pedagoga v řešení vybraného problému a jeho spolupráce s odbornými pracovišti.)*
9. Postavení a úkoly výchovně-vzdělávacích institucí při prevenci a nápravě sociálněpatologických jevů. Systém pedagogicko-psychologického poradenství v oblasti sociálních patologií. Linky pomoci, občanská sdružení, církevní organizace aj. *(Student vypracuje modelovou strategii řešení konkrétního sociálně patologického jevu s jasným vymezením role sociálního pedagoga při řešení vybraného problému a jeho spolupráce s odbornými pracovišti.)*
10. Multikulturní výchova – význam a poslání, základní pojmy a problémy multikulturní výchovy (stručně charakterizujte vybrané pojmy - rasismus, xenofobie, předsudek, holocaust, antisemitismus, kulturní šok, migrace), rozdíl mezi multikulturní a interkulturní výchovou, problematika předsudků a stereotypů – vybrané příklady ze světa i od nás.
11. Národnostní menšiny u nás a jejich situace z hlediska historie a současnosti (uveďte národnostní menšiny žijící na našem území a dvě vybrané charakterizujte v souvislosti s pojmy asimilace a integrace).
12. Otázka antisemitismu v historii a v současném světě; stručný pohled na nové projevy antisemitismu v historickém kontextu. Antisemitismus u nás a ve světě, holocaust jako nejzrůdnější vyústění antisemitismu.
13. Migrace obyvatelstva – historie a současnost ve světovém kontextu a u nás. Azylová politika našeho státu, situace migrujících cizinců přicházejících na naše území a jejich možná integrace. Projekty zaměřené na integraci cizinců, navrhněte možné řešení v rámci sociální práce.
14. Výchova k toleranci a proti rasismu jako nezbytná součást vychovatelské a učitelské profese. Základy lidských práv, Deklarace lidských práv, interkulturní výchova; stručně charakterizujte jejich význam v kontextu doby.
15. Romové, historie a současnost, řešení romské otázky v oblasti pedagogické práce, soužití v rámci majoritní skupiny. Romové a multikulturní výchova, vzdělávací programy zaměřené na integraci romského obyvatelstva a jejich naplňování v rámci společnosti.
16. Sociální pedagogika a multikulturní výchova – navrhněte možný model integrace těchto disciplín. Vysvětlete, co tyto disciplíny spojuje, v kterých oblastech mohou spolupracovat.
17. Úvod do světových náboženství; křesťanství, buddhismus, islám, nová náboženská hnutí, aj. Jednotlivá náboženství charakterizujte, hledejte možnosti porozumění a tolerance. Možné konflikty související s radikalismem a jejich řešení v rámci společnosti.
18. Sociální práce; definice, význam pro jedince a společnost, postavení v systému věd, tři základní paradigmatu sociální práce; rozdělení sociálních potřeb a otázky sociálního

- fungování. Etický kodex sociálního pracovníka, základní práva a povinnosti sociálního pracovníka a klienta, kritéria vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem.
19. Tradice sociální práce v českých zemích, charakteristika jednotlivých období od středověku po současnost, význam období první republiky, normalizace a současné trendy.
  20. Vývoj sociální práce ve světě, významné mezníky z historického hlediska, významní představitelé, kteří vytvářeli podobu dnešní sociální práce, stručné porovnání Evropy a USA.
  21. Charakteristika jednotlivých metod sociální práce a její klientely – I. část; uveďte u každé metody praktické příklady i případové studie; *případová práce, poradenství, práce s rodinou, krizová intervence.*
  22. Charakteristika jednotlivých metod sociální práce a její klientely – II. část; *skupinová práce, terénní sociální práce, streetwork, mediace a probace, práce s menšinami, aj.* Každá metoda bude charakterizována případovou studií, představena prostřednictvím klientů a praktických příkladů.
  23. Syndrom vyhoření v pomáhajících profesích, náročnost sociální práce a její potřebnost v kontextu společenských problémů. Základy supervize pomáhajících profesí. Sociální prevence, definice, základní úkoly, prostředky, druhy podle obsahového zaměření a okruhu adresátů, pojetí prevence v našich podmínkách. Velká témata sociální práce ve světě (uveďte a charakterizujte), stručné zamyšlení nad vývojem budoucnosti.
  24. Člověk, společnost a výchova ve volném čase. Pojetí a funkce volného času. Typologie volnočasových aktivit ve vztahu k věku, pohlaví, vzdělání, lokalitě a dalším proměnných. Aktivity ve volném čase, obsahová náplň, klasifikace, význam, metody a formy práce. Předmět, funkce, principy a metody výchovy ve volném čase.
  25. Definice her a jejich atributy, výchovný význam her. Proč si lidé (děti) hrají? Teorie hry, jejich členění. Dějiny her, proměna funkcí, motivů, postojů a cílů her v jednotlivých vývojových etapách dějin pedagogiky. Hra v pedagogických koncepcích některých představitelů (Platón, Aristoteles, Quintiliánus, J. A. Komenský atd.) a využití hry v modelech alternativního vzdělávání. Výchovný systém E. T. Setona, A. B. Svojsíka, Jaroslava Foglara a jejich pojetí hry v mimoškolních organizacích. (*K otázkám 1-4 se předpokládá znalost minimálně pěti děl výše uvedených autorů a pedagogický rozbor jejich díla.*)
  26. Příprava a vedení akcí (víkendových pobytů, táborů apod.). Zajišťování akce v různých oblastech: výchovné, personální, hospodářsko-ekonomické, zdravotní, technické apod. Právní předpisy, zákony, vyhlášky a normy při práci s dětmi a mládeží a při pořádání rozličných akcí. Bezpečnostní předpisy, hygienické směrnice, Lesní zákon atd.
  27. Význam zážitku pro výchovu ve volném čase. Emoční prožívání z hlediska ontogeneze, subjektivní a objektivní nebezpečí při výchově zážitkem, zážitková terapie, význam pro primární sociální prevenci. K. Hahn a pedagogika zážitku, koncepce prožitkové terapie. (*Student si předem připraví náčrt týdenní akce /tábora, kurzu apod./ včetně úvahy o programu a dalším organizačním zabezpečení. Vztahuje se k otázkám. 7, 8 a 9.*)
  28. Volnočasové aktivity a prevence sociálně patologických jevů. Význam volného času v prevenci primární, sekundární a terciární. Role rodiny z hlediska utváření vztahu k volnému času. Streetwork, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a jejich poslání.

Animace, participace a výchova zážitkem v preventivně-výchovné práci. *(Student ve vymezení konkrétního volnočasového zařízení, popř. projektu, rozpracuje jeho význam a pozici k prevenci sociopatologického chování.)*

29. Vznik a organizace PMS ČR. Zákon 257/2000 Sb. Principy restorativní a retributivní justice (srovnání), jejich promítání do činnosti PMS ČR.
30. Definice mediace a uplatňování jejích principů v trestním řízení. Definice probace a její konkrétní podoby v činnosti PMS ČR. Asistent PMS, úředník PMS – obligatorní a fakultativní znaky, jež musí pracovníci splňovat, práva a povinnosti úředníka PMS. *K otázkám z oblasti PMS si studenti připraví příklady probačních programů (například vybraných občanských sdružení apod.).*

2) Základy práva

1. Pojem, zásady, funkce občanského práva, zdroj právní úpravy, rozdíl mezi právem soukromým a veřejným.
2. Pojem, druhy občanskoprávní odpovědnosti, náhrada škody. *Způsob uplatnění nároku a náhrady škody.*
3. Subjekt, objekt, předmět občanskoprávního vztahu, způsobilost k právům, způsobilost k právním úkonům fyzických, právnických osob. *Uveďte zákonné podmínky pro omezení, zbavení způsobilosti k právním úkonům, popište způsob, jak se domoci zbavení způsobilosti k právním úkonům konkrétní osoby.*
4. Pojem dědického práva, formy dědění, dědické skupiny, druhy závěti. *Jakým způsobem vyhotovíte závět', pokud trpíte slepotou?*
5. Pojem rodičovské zodpovědnosti, omezení, pozastavení, zbavení rodičovské zodpovědnosti. *Jak budete řešit situaci, pokud zjistíte, že dítě je týráno takovým způsobem svými rodiči, že to ohrožuje jeho život?*
6. Osvojení, druhy, podmínky pro osvojení, osvojitel, osvojenec, pěstounská péče, předpoklady pěstounů a osob vhodných k osvojení, orgány věcně příslušné evidence a výběru pěstounů a osob vhodných k osvojení. *Vysvětlete právní úskalí tzv. babyboxů.*
7. Orgány sociálněprávní ochrany dětí, jejich práva a povinnosti, zdroje právní úpravy.
8. Úmluva o právech dítěte, její historie, obsah právní úpravy úmluvy.
9. Pojem právní norma, pojem právní řád, pojem právo, objektivní právo, subjektivní právo, interpretace, aplikace práva, analogie legis, analogie iuris.
10. Promlčení, prekluze v občanském právu.
11. Pojem trestného činu, materiální a formální stránka, prvky trestného činu, účel a druhy trestu.
12. Právní úprava trestní odpovědnosti mladistvých a její rozdíly od právní úpravy týkající se obecného pachatele.
13. Odpovědnost nezletilců za čin jinak trestný, pojem a druhy opatření, které lze za čin jinak trestný uložit.
14. Odklony v trestním řízení, pojem, druhy. *Jak budete postupovat, pokud budete chtít využít odklonů v trestním řízení?*
15. Soustava soudů v České republice, postavení soudce, státního zástupce, advokáta a jiných orgánů ochrany práva. *Komu je možné si stěžovat, pokud zjistíte, že advokát postupuje v rozporu se zákonem?*
16. Listina základních práv a svobod, pojem, členění, obsah, úpravy.
17. Ústava, pojem, obsah právní úpravy, moc zákonodárná, výkonná a soudní.
18. Druhy právních norem, struktura právní normy, hierarchie právních norem, normativní systém.
19. Soukromé a veřejné právo, rozdíly v právní úpravě a zásadách, na nichž jsou systémy budovány, druhy právních norem patřících do práva soukromého, veřejného.
20. Pojem moc, státní moc, legalita moci, legitimita moci, pozitivně právní úprava, přirozeno-právní úprava.

3) Aplikovaná psychologie

1. Psychologie a její vývoj, vymezení a společenské úkoly. Hlavní psychologické obory a jejich charakteristika. Praktické úkoly psychologie. Profese psychologa. Etický kodex psychologa.
2. Hlavní psychologické disciplíny a vztah psychologie k jiným vědám, zejména k filozofii, pedagogice, sociologii, biologickým vědám a medicíně. Příklady využití psychologie v těchto oblastech. Využití psychologie v sociální pedagogice.
3. Základní psychologické koncepce: hlubinná psychologie, tvarová psychologie, behaviorismus, fyziologie vyšší nervové činnosti, humanistická psychologie, transpersonální psychologie a jejich současné hodnocení.
4. Poznávací (kognitivní) procesy. Čítí, vnímání, představivost, fantazie, obrazotvornost. Kategorie asociace. Asociační zákony. Kognitivní styl. Kognitivní psychologie. *(Využití diagnostikovaného kognitivního stylu při doučování klienta.)*
5. Myšlení a řeč. Názorné a nenázorné v kognitivních procesech. Myšlenkové operace. Konvergentní a divergentní myšlení. Kognitivní styl. Poruchy poznávacích procesů. *(Objasněte možnosti a úskalí globálního čtení.)*
6. Psychologie řeči. Řeč a jazyk. Poruchy řeči z psychologického hlediska. Afázie. Kultura řečového projevu. *(Popište práci s piktogramy u řečově postiženého klienta.)*
7. Psychologie paměti. Fáze, druhy a typy paměti. Paměť a učení. Dlouhodobá a krátkodobá paměť. Aktivní paměť. Zapamatování a zapomínání. Trénink paměti. Poruchy paměti. *(Jakým způsobem můžeme v rámci volnočasových aktivit rozvíjet paměť klientů?)*
8. Kategorie učení v psychologii. Druhy učení. Učení a motivace. Zákony učení. Transfer. Teorie učení. Utváření návyků, vědomostí a dovedností. Psychologické otázky poruch učení.
9. Pozornost a vědomí, jejich vymezení v psychologii. Vlastnosti pozornosti. Úmyslná a neúmyslná pozornost. Stupně vědomí. Poruchy vědomí a pozornosti. *(Přibližte možnosti, strategii a metody práce s hyperaktivním dítětem.)*
10. Kategorie osobnosti v psychologii. Některé teoretické koncepce osobnosti. Struktura osobnosti. Vlastnosti osobnosti. Vrstvy osobnosti. Typologie osobnosti.
11. Emoce, chápání emocí a citů v psychologii. Psychofyziologie emocí. Klasifikace emocí. Afekt a nálada. Poruchy emocionality. Kultivace emocí. *(Porovnejte pojmy emoční inteligence a inteligenční kvocient.)*
12. Motivace. Aktivační faktory osobnosti (zájmy, potřeby, hodnoty, ideály). Motivy a jejich klasifikace. Pojem incentive. Aspirace. *(Objasněte motivační aspekt hodnotové orientace u konkrétního klienta, se kterým jste se setkal/a na praxi.)*
13. Schopnosti. Klasifikace schopností. Vlohy a schopnosti. Nadání, talent. Inteligence. Měření inteligence. Poruchy schopností. Mentální retardace. Psychologie tvořivosti. *(Popište pracoviště pro mentálně postižené jedince, se kterými jste se setkal/a během studia sociální pedagogiky.)*
14. Temperament a charakter. Používání těchto pojmů v psychologii. Klasifikace temperamentu. Vývoj charakteru. Charakterové vlastnosti. Vůle a rozhodování. Kultivace temperamentu, charakteru a vůle. *(Přibližte možnosti kultivace vůle v práci sociálního pedagoga.)*
15. Kategorie vývoje v psychologii. Předmět ontogenetické psychologie. Zákony vývoje. Biologické a sociální ve vývoji člověka. Periodizace psychického vývoje. *(Vysvětlete*

podrobně Eriksonovu periodizaci psychického vývoje.)

16. Socializace. Jedinec a sociální prostředí. Zákonitosti socializace. Sociální chování. Sebepojetí, sebepoznávání a sebeuvědomování. *(Vymenujte dvě diagnózy klientů, u kterých probíhá vývoj sebeuvědomování odlišně.)*
17. Období novorozence, kojence a batolete z hlediska psychologie. Deprivace a subdeprivace. Psychologické charakteristiky předškolního věku. Dětská hra a kresba. Školní zralost. *(Přibližte možnosti práce sociálního pedagoga s dětmi předškolního věku.)*
18. Psychologické otázky období mladšího školního věku a pubescence. Psychologie morálního vývoje. Diagnostika psychického vývoje. *(Zamyslete se nad možnostmi využití PC v diagnostice dospívajících.)*
19. Sociální skupina, její struktura a dynamika. Klasifikace skupin. Sociální situace. Sociální role. Sociální dovednosti. Sociometrie. *(Objasněte úskalí interpretace sociometrických dat ve školní třídě a následné možnosti terapie skupiny.)*
20. Sociální percepce. Percepční stereotypy. Atribuce. Utváření obrazu o jiném člověku. Postoje a jejich funkce. Formování a změny postojů.
21. Psychologie adolescence, rané dospělosti a dospělosti. Profesionální orientace. Psychologické otázky sexuality a její vývoj. *(Pokuste se popsat na základě zkušeností z praxe vývoj identifikace s rolí u jednoho klienta.)*
22. Psychologie a psychohygienu rodiny. Konstelace členů rodinné struktury. Typologie rodin. Diagnostika rodiny. *(Působení sociálního pedagoga v azylových domech pro matky v tísní.)*
23. Psychologie stárnutí. Stárnutí a psychické funkce. Aktivní stáří. Normální a patologické stárnutí. Sociálně-psychologické problémy stárnutí. *(Uplatnění sociálního pedagoga v domově důchodců, možnosti práce sociálního pedagoga v LDN a hospicích.)*
24. Sociální komunikace. Verbální a nonverbální komunikace. Analýza komunikace. Pravidla efektivní komunikace. Psychologické aspekty sebeprosazování. *(Základní principy videotréninku interakcí VTI.)*
25. Náročné životní situace a jejich zvládnání. Únava. Druhy únavy. Princip odpočinku a relaxace. Konflikty a frustrace. Stres. Syndrom vyhoření (burnout). *(Prevence burnout syndromu v práci sociálního pedagoga.)*
26. Patopsychologie a její předmět. Vztah patopsychologie a psychopatologie. Etiologie. Pojetí normality. Psychologie sluchového a zrakového postižení. Poruchy centrální nervové soustavy. Lateralita.
27. Kategorie zdraví. Adaptace a maladaptace. Poruchy chování. Poruchy osobnosti. Agresivita. Neurózy, jejich vymezení, projevy a klasifikace. Význam prevence. *(Uveďte konkrétní případ maladaptace z vlastní praxe způsobený příslušností člověka k jinému etniku.)*
28. Poznávání osobnosti. Anamnéza, diagnóza, prognóza. Problémy s poznáváním osobnosti. Individuální rozdíly mezi lidmi. Metoda VTI při poznávání silných a slabých stránek osobnosti. *(Vysvětlete pojem mikroanalýza videozáznamu a efekt metody.)*
29. Psychodiagnostika, její možnosti a odborné kompetence. Speciální psychologické vyšetřovací postupy. Postupy a strategie psychologické diagnostiky. Psychometrika.
30. Zpráva z psychologického vyšetření. Psychologická a pedagogická diagnostika. Psycholog a jeho klient. Etika práce psychologa. Zadavatel psychologických služeb.

(Objasněte rozdíl mezi problémem klienta a dojednanou zakázkou.)

31. Komunikace (základní pojmy, neverbální komunikace, verbální komunikace, rozbor lidského komunikování, asertivní komunikace, emoční inteligence, empatie).
32. Konflikty, stres a zlost (základní pojmy, konflikty a jejich zvládání, mechanismy stresových reakcí, zvládání stresu a zlosti, vhodné a nevhodné postupy, relaxace)
33. Osobnostní a profesionální rozvoj v souvislosti s praxí pedagogických a pomáhajících profesí – sebepoznání, sebezkušenost, sebepojetí, autoregulace, práce se vztahy.
34. Co je to psychoterapie? (Psychoterapie jako obor, p. jako činnost; společné faktory a rozdíly odlišující různé psychotherapeutické směry, vývoj psychoterapie.)
35. Současné základní psychotherapeutické směry. (Psychoanalýza, dynamická a interpersonální p., systemika a rodinná p., KBT, Rogersovská psychoterapie apod.)
36. Kdo vyhledává psychoterapii a proč? Therapeutické vztahy, změna osobnosti (cyklus, spirála), možná rizika v psychoterapii.
37. Situace v ČR a součinnost s dalšími pomáhajícími profesemi, zdravý životní styl.
38. Další psychotherapeutické směry a metody, techniky a postupy (arteterapie, dramaterapie, autogenní trénink, relaxace, autoanalýza snů, holotropní terapie, hypnóza, jóga, taneční a pohybová terapie, logoterapie, trénink asertivity, emoční inteligence).

4) Obhajoba bakalářské práce

Vypracováním bakalářské práce má student prokázat schopnost samostatně využívat teoretické a metodologické poznatky získané během studia a aplikovat je při řešení konkrétního problému nebo objasňování daného jevu v oboru sociální pedagogiky. Bakalářskou práci je možno pojmovat jako teoretickou nebo výzkumnou, v odůvodněných případech též jako metodickou s výzkumnou evaluací navrhovaného metodického postupu (programu atd.). V teoretické práci student prokazuje, že prostudoval dostupnou literaturu k danému tématu, je schopen problematiku analyzovat, jasně vyložit a obohatit o další teoretické závěry. Ve výzkumné práci shromáždí student, vedle poznatků získaných studiem literatury, také empirické údaje dosažené vlastním výzkumem, které správně utřídí, analyzuje, syntetizuje a interpretuje.

Při obhajobě BP se student zaměří především na:

1. Přesnou formulaci problému a cíle BP
2. Obsahové zdůvodnění, východiska BP (filozofie, paradigma), též zdůvodnění řešené problematiky v rámci studovaného oboru
3. Objekt, smysl a cíl výzkumu (formulace hypotéz, předpokladů atd.)
4. Odůvodnění a obhajoba zvolených metod zpracování BP a výzkumu
5. Analýza a interpretace získaných dat nebo údajů
6. Reakce na připomínky vedoucího a oponentů
7. Shrnutí a hlavní přínos celé BP

Samostatné představení a obhajoba BP trvá cca 10 min. Následuje zodpovězení dotazů členům komise a diskuse.

Literatura:

Sociální pedagogika:

- BAKOŠOVÁ, Z. *Sociálna pedagogika*. Bratislava : UK, 1994. ISBN 80-223-0817-X.
- HOPF, A. *Sociální pedagogika pro učitele*. Praha : UK, 2001. ISBN 80-7290-053-6.
- HRADEČNÁ, M. *Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Praha : Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-015-7.
- HRONCOVÁ, J., HUDECOVÁ, A., MATULLAYOVÁ, T. *Sociálna pedagogika a sociálna práca*. Banská Bystrica : PF UMB, 2000.
- KALVACH, Z. *Úvod do gerontologie a geriatricie*. Praha : Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-366-0.
- KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Olomouc : UP v Olomouci, 2000. ISBN 80-7067-669-8.
- KOVAŘÍK, J. a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*. Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-957-7.
- KRAUS, B.; POLÁČKOVÁ, V. et al. *Člověk – prostředí – výchova. K otázkám sociální pedagogiky*. Brno : Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.
- KRAUS, B. *Sociální aspekty výchovy*. Hradec Králové : Gaudeamus, 1999. ISBN 80-7041-135-X.
- MAŇÁK, J et al. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a sociální psychologie*. Brno : Paido, 1998. ISBN 80-85931-58-3.
- MARBURGER, H. *Entwicklung und Konzepte der Sozialpädagogik*. München : Juventa Verlag, 1979. ISBN 3-7799-0547-7.
- MATĚJČEK, Z. *Náhradní rodinná péče*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.
- MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha : SLON, 2003. ISBN 80-86429-19-9.
- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 1998.
- MOŽNÝ, I. *Česká společnost*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-624-1.
- MŮHLPACHR, P., STANÍČEK, P. *Geragogika pro speciální pedagogii*. Brno : MU, 2001. ISBN 80-210-2510-7.
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha : Portál, 1997. ISBN 80-7178-631-4.
- PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-029-4.
- PŘADKA, M.; KNOTOVÁ, D.; FALTÝSKOVÁ, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno : MU, 1998. ISBN 80-210-1946-8.
- SAK, P. *Proměny české mládeže*. Praha : Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8.
- WOLF, J. a kol. *Umění žít a stárnout*. Praha : Svoboda, 1982.
- Éthum* – časopis pro sociální prevenci a sociální pedagogiku.

Obecné otázky z pedagogiky:

- BERTRAND, Y. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál, 1998.
- BREZINKA, W. *Východiska k poznání výchovy*. Brno: L. Marek, 2001.
- CIPRO, M. *Galerie světových pedagogů*. Praha: M. Cipro, 2002.
- HAVLÍK, R. *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál, 2007.
- HORKÁ, H. *Výchova pro 21. století*. Brno: Paido, 2000.
- KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002.
- KARNSOVÁ, M. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem*. Praha: Portál, 1994.
- KOLÁŘ, Z., NAVRÁTIL, S., ŠIKULOVÁ, R. *Školní hodnocení a jeho současné problémy*. Ústí nad Labem: UJEP, 1998.
- KUČEROVÁ, S. *Člověk – hodnoty – výchova*. Prešov: ManaCom, 1996.
- MAREŠ, J. *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál, 1998.
- MOŽNÝ, I. *Česká společnost. Nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, 2002.
- NĚMEC, J. *Od prožívání k požitkářství: výchovné funkce hry a její proměny v historických koncepcích pedagogiky*. Brno: Paido, 2002.
- PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ, H., VODÁKOVÁ, A. *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: Slon, 2000.
- PETRUSEK, M., MILTOVÁ, A., VODÁKOVÁ, A. *Sociologické školy, směry a paradigmaty*. Praha: Slon, 2000.
- POL, M. *Škola: organizace běžná, specifická či snad pospolitost?* In: *Studia paedagogica*, roč. 1998-1999. U 3-4. Brno: FF MU, 2000, s. 59-80.
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 1998.
- PRŮCHA, J. *Pedagogická evaluace*. Brno: MU, CDV, 1996.
- PRŮCHA, J. *Učitel. Současné poznatky o profesi*. Praha: Portál, 2002.
- PRŮCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál, 1999.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2005.
- SCHOENEBECK, H. *Život s dětmi bez výchovy*. Pardubice: UP, 1997.

- SINGULE, F. *Současné pedagogické směry a jejich psychologické souvislosti*. Praha: SPN, 1992.
SKALKOVÁ, J. *Pedagogika a výzvy nové doby*. Brno, 2004.
SOLFRONK, J. *Zkoušení a hodnocení žáků*. Praha: PdF UK, 1996.
SOUKUP, V. *Dějiny antropologie*. Praha: Karolinum, 2004.
SVOBODOVÁ, J., JŮVA, V. jun. *Alternativní školy*. Brno: Paido, 1996.
SUP, J. *Predikce studijní úspěšnosti jako specifická součást řízení vých.-vzd. procesu*. Praha: SPN, 1986.
SUP, J. *Cvičení vybraných pedagogických dovedností učitele*. Brno: VUT, 1988.
THOMPSON, J. B. *Média a modernita*. Praha: karolinum, 2004.
TONUCCI, F. *Vyučovat nebo naučit?* Praha: PdF UK, 1991.
TRETĚRA, I. *Nástin dějin evropského myšlení. Od Thalety k Rousseauovi*.
WALTEROVÁ, E. *Kurikulum: Proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Brno: MU, 1994.

www.msmt.cz

www.uiv.cz

www.vup.praha.cz

- Bílá kniha. Národní program rozvoje vzdělávání v ČR*. Praha: MŠMT, 2001.
Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: VÚP, 2003.
Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996.
Vzdělání a sociální spravedlnost v zemích OECD. Praha: Gnosis, 1998.

Aplikovaná psychologie:

- ATKINSONOVÁ, R. L. ad. *Psychologie*. Praha : 1995. ISBN 808560535.
BALCAR, K. *Úvod do studia psychologie osobnosti*. Praha : SPN, 1983.
ČÁP, J, MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha : Portál, 2001. ISBN 807178463X.
GOLEMA, D. *Emocionální inteligence*. Praha : Columbus, 1998.
HOSKOVEC, J., a kol. *Psychologie XX.století*. Praha : Karolinum, 2002. ISBN 8024603004.
LANGMEIER, J; KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada, 1998. ISBN 8073190168.
KERLINGER, F.N. *Základy výzkumu chování*. Praha : Academia, 1972. ISBN 000320799.
KOHOUTEK, R. *Základy užité psychologie*. Brno : Cerm, 2002. ISBN 8021422033.
KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha : Portál, 1997.
KRATOCHVÍL, S. *Základy psychoterapie*. Praha : Portál, 1997. ISBN 8072623478.
MAREŠ, J. *Styly učení*. Praha : Portál, 1997. ISBN 8071782467.
NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha : 1997. ISBN 8020006257.
NAKONEČNÝ, M. *Základy psychologie*. Praha : 1998.
NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. Praha : Academia, 2003. ISBN 8020009930.
NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha : 1995.
NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie organizace*. Praha : Grada Publishing, 2005.
PIAGET, J. *Psychologie inteligence*. Praha : Portál, 1997. ISBN 8071783099.
ŘEHULKA, E. *Psychohygienické otázky pedagogické psychologie*. Praha : 1988.
ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno : Paido, 1998.
SMĚKAL, V. *Pozvání do psychologie osobnosti*. Brno : Barrister&Principál, 2002.
SMĚKAL, V. *Psychologie osobnosti*. Praha : Praha SPN, 1989.
STRAUSS, CORBINOVÁ. *Základy kvalitativní metodologie*. Brno : Lata, 1999. ISBN 808583460X.
SVOBODA, M. *Psychodiagnostika dospělých*. Praha : Portál, 1999. ISBN 8071785458.
ŠVANCARA, J. a kol. *Diagnostika psychického vývoje*. Praha : Avicenum, 1971 a další vydání.
ŠVANCARA, J. *Úvod do kognitivní psychologie*. Brno: MU Brno, 2003. ISBN 808663311X.
VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 1999.
VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 8024608413.
VYMĚTAL, J. *Obecná psychoterapie*. Praha : Grada Publishing, 2004. ISBN 8024707233.

Metodologie:

- DISHMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha : Karolinum, 1993.
FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha : Portál, 2000. 256 s. ISBN 80-7178-367-6.
GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

- HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1997. 243 s. ISBN 80-7184-549-3.
- HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat*. Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-820-1.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Základy výzkumu v pedagogice*. 2. vyd. Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. 257 s. Obsahuje bibliografii. ISBN 80-7067-798-8.
- KERLINGER, Fred N. *Základy výzkumu chování : pedagogický a psychologický výzkum : Foundations of behavioral research (Orig.)*. 1. vyd. Praha : Academia, 1972. 705 s
- MAŇÁK, Josef.; ŠVEC, Vlastimil. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2004. 78 s. ISBN 80-7315-078-6.
- MORGAN, L. D. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Brno : SCAN, ALBERT, Psych ústav AV, 2001. 99 s. ISBN 80-85834-77-4.
- PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha : Karolinum, 1998. 270 s. ISBN 80-7184-569-8.
- SPOUSTA, V. et al. *Vádeměkum autora odborné a vědecké práce*. 1. vyd. Brno : PdF MU, 2000. 158 s. ISBN 80-210-2387-2.
- STRAUSS, Anselm - CORBINOVÁ, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu : postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Boskovice : Albert, 1999. 196 s. ISBN 80-85834-60.
- PRŮCHA, J. *Pedagogický výzkum. Uvedení do teorie a praxe*. Praha : Karolinum, 1995.
- ŠVEC, Štefan. *Metodológia vied o výchove*. Bratislava : IRIS, 1998. 303 s. ISBN 80-887778-73-5.

Multikulturní výchova:

- PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova*. 1. vyd. Praha : ISV, 2001. 211 s. ISBN 80-85866-72-2.
- ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha : Portál, 1998, 203. s. ISBN 80-7178-285-8.
- ŘÍČAN, P. *S Romy žít budeme – jde o to jak*. Praha : Portál, 1998. 1. vyd. 144 s. ISBN 80-7178-250-5.
- BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: CDK, 2003.
- FIALA, P. (ed.). *Politický extremismus a radikalismus v České republice*. Masarykova univerzita, Brno 1998.
- ŠIŠKOVÁ, T. *Lidská práva proti rasismu*. Brno: Doplněk, 2001.
- OAKLEYOVÁ, A. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000.

Sociální práce:

- KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha : Portál, 1997. ISBN 80-7178-318-8.
- MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.
- MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.
- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 1998. ISBN 80-71782-262.
- MATOUŠEK, O. *Práce s rizikovou mládeží*. Praha : Portál, 1996. ISBN 80-7178-064-2.
- Matoušek, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005.

Sociální patologie:

- ČECH, T. *Škola a sociálně patologické symptomy v projevech žáků*. In STŘELEČEK, S. (ed.) *Studie z teorie a metodiky výchovy*. Brno : MSD, 2002. ISBN 80-86633-00-4.
- ČECH, T. *Primární drogová prevence a protidrogová výchova ve školách*. In STŘELEČEK, S. (ed.) *Studie z teorie a metodiky výchovy II*. Brno : MU, 2005, s. 140-152. ISBN 80-210-3687-7.
- JEDLIČKA, R. [Aktuální problémy výchovy : analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže](#). Praha : Karolinum, 1998, 167 s. ISBN 80-7184-555-8.
- JEDLIČKA, R.; KOŤA, J. *Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha : Karolinum, 1998.
- KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách*. Praha : Portál, 1997. ISBN 80-71781-231.
- MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.
- MŮHLPACHR, P. *Sociální patologie*. Brno : MU, 2001. ISBN 80-210-2511-5.
- NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-432-X.
- ONDREJKOVIČ, P. aj. *Sociálna patológia*. Bratislava : Veda, 2001. ISBN 80-224-0685-6.
- ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi*. Praha : Portál, 1995. ISBN 80-7178-049-9.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9.

Pedagogika volného času:

- HOFBAUER, B. Děti, mládež a volný čas. Praha : Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-7178-927-5.
- MILLEROVÁ, S. *Psychologie hry*. Praha : Panorama, 1978.
- NĚMEC, J. aj. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno : Paido, 2002, 120 s. ISBN 80-7315-012-3.
- NĚMEC, J. *Od prožívání k požitkářství. Výchovné funkce hry a její proměny v historických koncepcích pedagogiky*. Brno : Paido, 2002, 112 s. ISBN 80-7315-006-9.
- PÁVKOVÁ, J. aj. *Pedagogika volného času*. Praha : Portál, 2002.
- PŘADKA, M. aj. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno : MU, 1998.
- PŘADKA, M. *Kapitoly z dějin sociální pedagogiky*. Brno : MU, 1998.
- VÁŽANSKÝ, M. *Volný čas a pedagogiky zážitku*. Brno : MU, 1992.
- VÁŽANSKÝ, M., SMĚKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno : Paido, 1995.

Základy práva:

- BERLÍCH, A. *Teorie práva, 2 rozšířené vydání*. Dobrá voda : A.Čeněk, 2001, 299 s. ISBN 80-86473-04-X.
- FIALA, J. *Občanské právo hmotné, multimediální učební text*. Brno : Masarykova univerzita, 2004, 97 s., CDrom. ISBN 80-210-3510-2.
- FILIP, J. *Ústavní právo České republiky. 1, Základní pojmy a instituty. Ústavní základy ČR*. Brno : Masarykova univerzita, 2003, 556 s. ISBN 80-210-3254-5.
- HARVÁNEK, J. *Teorie práva*. Brno : Masarykova univerzita, 1998, 341 s. ISBN 80-210-1791-0.
- HARVÁNEK, J. *Teorie práva 2, oprav. vyd.* Brno : Masarykova univerzita, 2004, 342 s.
- JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní : [po novele trestního řádu účinné od 1.1.2004]*. Praha : Eurolex Bohemia, 2003, 621 s. ISBN 80-86432-58-0.
- KLOKOČKA, V. *Teorie ústavy a ústavní právo*. Brno, 1972.
- VLADIMÍR, K. a kol. *Trestní právo hmotné, obecná část*. Brno : Masarykova univerzita, 2002, 571 s. ISBN 80-210-2985-4.

občanský zákoník
z.č. 218/2003 Sb.
z. č. 257/2000 Sb.
z.č. 109/2002 Sb.
z. č. 94/1963 Sb.
z.č. 359/1999 Sb.
sdělení FMZV č. 104/1991 Sb.
ústavní zákon č.1/1993 Sb.
Listina základních práv a svobod
z. č. 140/1961 Sb.
z.č. 141/1961 Sb.
z.č. 182/1993 Sb.